

การสร้างภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2550-2559

THE CONSTRUCTION OF FEMALE IMAGE IN THAI AWARD-WINNING NOVELS IN THE YEAR B.E. 2550-2559

ปรียาดา กุลรินทร์¹, นราวัลย์ พูลพิพัฒน์² และ ศรีวิไล พลมณี³

Preeyada Kunrin¹, Narawan Poonpipat² and Sriwilai Ponmanee³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถ.ช้างเผือก ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300^{1,2,3}

Chiang Mai Rajabhat University, 202 Chang Puak Road, Chang Puak Sub-district, Muang District,

Chiang Mai 50300^{1,2,3}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2550-2559 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การสร้างภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2550-2559 จำนวน 9 เรื่อง ประกอบไปด้วยลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างภาพลักษณ์ด้านลักษณะภายนอก ส่วนใหญ่พบว่าตัวละครสตรีมีรูปร่างหน้าตาของผู้หญิงในอุดมคติที่คนในปัจจุบันชื่นชอบ กล่าวคือ รูปร่างผอมบาง หน้าตาสวยงาม ลักษณะนิสัย อารมณ์ และความคิดมีทั้งรัก โลภ โกรธ หลงเหมือนคนทั่วไปที่พบเห็นในสังคมไทย และเป็นสตรีที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป 2) การสร้างภาพลักษณ์ด้านภูมิหลังของตัวละคร พบว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอกของตัวละคร 3) การสร้างภาพลักษณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจและทัศนคติ พบแรงจูงใจและทัศนคติ 3 แบบ ได้แก่ แรงจูงใจและทัศนคติในแง่บวก แรงจูงใจและทัศนคติในแง่ลบ และการไม่แสดงออกทางแรงจูงใจหรือทัศนคติ โดยสอดคล้องกับการสร้างภูมิหลังของตัวละครเป็นสำคัญ 4) การสร้างภาพลักษณ์ด้านการสร้างภาษาพูดและท่าทาง ผู้เขียนได้สร้างให้มีความสอดคล้องกับลักษณะภายนอก ภูมิหลังของตัวละคร ภาพลักษณ์ของตัวละครจะถูกสร้างให้มีความสอดคล้อง เป็นเหตุเป็นผลแก่กันเพื่อให้เกิดความสมจริงของตัวละคร ส่งผลให้นวนิยายเป็นที่นิยมกระทั่งได้รับรางวัลชนะเลิศใน พ.ศ. 2550-2559

คำสำคัญ การสร้างภาพลักษณ์, นวนิยายไทย, ตัวละครสตรี

¹ นักศึกษาลัทธิไตรศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สาวิตรี วิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

^{2,3} รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to study the construction of female image in Thai award novels in the year B.E. 2550–2559. The female's image concept was applied, to analyze content and present through Analytical Description. It was found that there were four type of the construction of female's image in the nine stories of Thai award-winning in the year B.E. 2550–2559 1) The construction of physical image; it was found that most female characters were ideal: slim shape and good looking. They had the habit, mood and thought as Thai woman in real life: 2) The construction of background image, their families had an important role in personality development: 3) The construction of motivation and attitude image; positive, negative and indifference; it was related to characters' background. 4) The construction of language and gesture image; the novelists had combined those three images altogether to make it real. As a result, these novel were popular and awarded in the year B.E. 2550–2559.

KEYWORDS: The Construction of Image, Image, Thai Novel, Actress

บทนำ

ในช่วงปี พ.ศ. 2550–2559 นี้ ผู้หญิงในสังคมไทยไม่ได้ถูกจำกัดกรอบอยู่แต่ภายในบ้าน หากแต่มีกรอบพื้นที่ออกมานอกบ้านและก้าวมา มีบทบาทในหลาย ๆ สถาบัน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารธุรกิจระดับสูง นักวิชาการในหลากหลายสาขาความรู้ หรือแม้กระทั่งตำแหน่งใหญ่ทางการเมือง การก้าวออกมารับบทบาทนอกบ้านถือเป็นสำนึกในการเอาตัวรอดของผู้หญิงในปัจจุบันที่ถูกสังคม วัฒนธรรมและสภาพเศรษฐกิจเข้ามา มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตนั่นเอง เพื่อให้วิถีชีวิตสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ผู้หญิงจึงปรับเปลี่ยนสถานภาพและบทบาทของตนเองตามไปด้วย จนกลายเป็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงยุคใหม่ที่ได้รับการยอมรับในบทบาท และการมีส่วนร่วมภายในสังคมมากยิ่งขึ้น

การสร้างภาพลักษณ์ของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในสังคมที่มีผลประโยชน์แลกเปลี่ยนหรือร่วมกัน มนุษย์สร้างภาพลักษณ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความประทับใจ สร้างความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น จริญพร หาญพยัคฆ์ (2554, น. 18) กล่าวว่า “ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่อยู่ในความรู้สึกนึกคิดของบุคคล เกิดขึ้นภายในจิตใจเป็นความรู้สึกที่ชอบ ไม่ชอบ ดี ไม่ดี เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืออาจรู้สึกเฉย ๆ ซึ่งภาพที่เกิดขึ้นภายในจิตใจอาจจะเป็นผลมาจากประสบการณ์โดยตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อมที่บุคคลนั้นรับรู้มา เพราะภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลตามความรู้สึกนึกคิดอาจมีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคล” ภาพลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นแก้ไขได้ เปลี่ยนแปลงได้ ตามแต่สถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ที่มนุษย์ผู้นั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับ เช่นเดียวกับ ภาพลักษณ์สตรีเมื่อถูกหยิบยกมานำเสนอในรูปแบบของนวนิยาย ย่อมถูกผู้เขียนปรุงแต่ง สร้างสรรค์ และเน้นเฉพาะคุณลักษณะเพียงบางส่วนจากความเป็นจริงขึ้นมานำเสนอเท่านั้น ภาพลักษณ์ที่ถูกนำเสนอนี้จึงไม่อาจเป็นเครื่อง บ่งชี้ว่าคือความจริงเสียทั้งหมด แต่สามารถ บอกได้ว่าคนในสังคมคาดหวังและให้ความหมาย ต่อภาพลักษณ์ที่หยิบยกมานำเสนอได้อย่างไร

รสริน ดิษฐบรรจง (2552, น.154) กล่าวว่า “ตัวละครเอกของเรื่องคือตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง” การที่ตัวละครเอก ทำหน้าที่เป็นผู้ทำให้เกิดเรื่องราว จึงถือได้ว่า ตัวละครเอกเป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่อง นำพาให้เรื่องราวดำเนินไปสู่เป้าหมาย เกิดความสนุกสนาน น่าติดตาม อีกทั้งยังเป็น ตัวละครที่ผู้เขียนให้ความสนใจมากกว่า ตัวละครอื่นภายนอกนวนิยายยังพบว่าตัวละครเอก นั้นมีความสำคัญต่อนวนิยาย ในแง่ที่ช่วยชักชวน ให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมไปกับเรื่องราว ภายในนวนิยาย ประกอบกับความพยายาม ของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมไทยได้จัดตั้งองค์กร ด้านวรรณกรรม ประเภตนวนิยายเพื่อช่วยผลักดัน ให้เกิดผลงานเขียนที่มีคุณภาพแก่ผู้อ่าน ทำให้นวนิยายได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้อ่าน มากยิ่งขึ้น

นวนิยายจะได้รับความนิยมและเข้าถึง กลุ่มผู้อ่านให้กว้างขวางนั้น ใช้เพียงความเด่น ของนวนิยายเอง หากต้องได้รับการสนับสนุน จากองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน ด้วย โดยกลุ่มคนผู้เห็นคุณค่าของนวนิยาย ได้รวมตัวจัดตั้งรางวัลวรรณกรรม เพื่อส่งเสริม

สนับสนุน เชิดชูนักเขียน ส่งเสริมให้เกิด ผลงานเขียนที่มีคุณภาพ ตลอดทั้งส่งเสริม ให้คนไทยอ่านงานวรรณกรรมที่เขียน โดยคนไทยมากขึ้น จากความร่วมมือที่จะ สรรหานักเขียนมากฝีมือและผลงานเขียนดีมี คุณภาพนี้ จึงมีการก่อตั้งรางวัลที่รู้จักกันอย่าง แพร่หลาย เช่น รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write) รางวัล นายอินทร์ อวอร์ด รางวัลดีเด่นโดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรางวัล เซเวนบุ๊คอวอร์ด ทั้งสี่รางวัลได้ตั้งขึ้นบนพื้นฐาน การคัดกรองนวนิยายจากผู้เชี่ยวชาญอย่างเข้มข้น เพื่อให้ได้นวนิยายที่มีคุณภาพในด้านความคิด ริเริ่มของเนื้อหา ด้านภาษาเขียนที่ประณีต มีสารประโยชน์ต่อผู้อ่าน อันจะช่วยพัฒนา คุณภาพชีวิตของผู้อ่านให้ดีขึ้น

นวนิยายที่ได้รับการยอมรับจากผู้อ่าน อย่างเช่นนวนิยายที่ได้รับรางวัลมีการนำเสนอ ภาพลักษณ์ของตัวละครสตรีให้เห็นอย่างเด่นชัด นอกจากผู้เขียนจะสร้างตัวละครเอกให้มี บทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องนั้น ผู้เขียน ยังได้ถ่ายทอดทัศนคติของตนที่มีต่อสตรี เข้าไปด้วย จนได้ตัวละครสตรีที่มีภาพลักษณ์ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวละครตัวนั้น ทำให้ผู้อ่านรับรู้ คล้อยตามถึงความมีตัวตน ของตัวละครสตรีและมีอารมณ์ร่วม คล้อยตาม ไปกับตัวละครเอกสตรีนั้นด้วย ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างภาพลักษณ์สตรี และภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับ รางวัลใน พ.ศ. 2550-2559 เพื่อให้ทราบ แนวทางการสร้างภาพลักษณ์สตรี และทราบ ถึงภาพลักษณ์สตรีอันโดดเด่นกระทั่งนวนิยาย ได้รับรางวัลชนะเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสร้างภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2550-2559

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของข้อมูล

ขอบเขตของข้อมูล ได้แก่ นวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลอันดับหนึ่งใน พ.ศ. 2550-2559 จากองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 4 องค์กร ได้แก่ (1) รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write) (2) รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด จากร้านหนังสือนายอินทร์ (3) รางวัลวรรณกรรมดีเด่น จากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (4) รางวัลเซเวนบุ๊กอะวอร์ด จาก บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จำนวน 9 เรื่อง ซึ่งเป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลอันดับหนึ่ง จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ เรื่องไล่เดือนตาบอดในเขวงกต เรื่องพลั่วไปในพรายเวลา เรื่องจับต้นมาชนปลาย เรื่องคนแคระ เรื่องในรูปเงา เรื่องโง่งสืบทา เรื่องน้ำเล่นไฟ เรื่องลับแลแก่งคอย และเรื่องยิงฟ้ามหานที

แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

แนวคิดทางด้านภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์คือลักษณะหรือท่าทีของบุคคลหรือองค์กรที่ปรากฏแก่ตาหรือความรู้สึกนึกคิดของสาธารณชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 218) ตัวตนของมนุษย์และสังคมไม่ได้แยกออกจากกันโดยสิ้นเชิงแต่สังคมเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน

ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวตนของมนุษย์จึงพัฒนามาจากปฏิกิริยาของเราต่อความเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับตัวเรา ประกอบกับภาพลักษณ์ของเราที่มีต่อตัวเองและจินตนาการที่ผู้อื่นได้ตัดสินใจภาพลักษณ์นั้น จนก่อให้เกิดเป็นความรู้สึกของเราที่มีต่อตัวเราเอง ดังนั้นภาพลักษณ์ของสตรีจึงไม่ได้เกิดขึ้นเองทั้งหมด แต่ถูกสร้างขึ้นอย่างมีความหมาย และถูกสร้างให้มีความสัมพันธ์กับสังคม โดยต้องอาศัยการสื่อสารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และระยะเวลาที่ยาวนานเพียงพอสำหรับการสื่อสาร ในลักษณะซ้ำหลายครั้ง และผ่านสื่อหลายช่องทาง ภาพลักษณ์จะเปลี่ยนแปลงได้ยากหากภาพลักษณ์นั้นอยู่บนพื้นฐานของความจริง และเป็นภาพที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ในทางตรงกันข้ามหากภาพลักษณ์ถูกสร้างบนความไม่จริงจะไม่เกิดเป็นภาพลักษณ์ที่คงทนถาวร (แสงเดือน วิษิตารังคักดี, 2555, น. 15)

อาจกล่าวได้ว่า ภาพลักษณ์ของบุคคลเปรียบได้ดังหางเสือที่เป็นตัวกำหนดทิศทางแห่งพฤติกรรมของบุคคลนั้นต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว หากบุคคลมีภาพลักษณ์เชิงบวกต่อสิ่งบางสิ่ง ก็ย่อมแสดงพฤติกรรมเชิงบวกต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีภาพลักษณ์เชิงลบต่อสิ่งบางสิ่ง ก็ย่อมแสดงพฤติกรรมเชิงลบต่อสิ่งนั้นด้วย เห็นได้ว่าภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยผลักดันให้บุคคลกระทำหรือแสดงออกในทางที่จะได้รับการยอมรับและบรรลุเป้าหมายด้วย

แนวคิดสตรีนิยม

สุภาวดี จันทวานิช (2557, น. 95-97) ได้ยกคำกล่าวของเองเกลส์ ผู้บุกเบิกด้านสตรีนิยม (Feminist) กล่าวว่าสังคมในอดีตเป็นสังคมที่ผู้หญิงเป็นใหญ่ ที่เรียกว่า Matriarchal Society คือผู้หญิงมีอำนาจกำหนดแบบแผนต่าง ๆ ในสังคม จากนั้น เขาก็เสนอว่าสังคมได้ค่อย ๆ เปลี่ยนไป จากผู้หญิงเป็นใหญ่กลายเป็นผู้ชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Society) การเปลี่ยนแปลงนี้สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน คือ กรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล (Private Property) กรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลค่อย ๆ เกิดขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่าน และสิ่งที่เกิดตามมาคือ การที่ฝ่ายชายเป็นผู้เริ่มควบคุมการสมรสและเพศสภาวะของผู้หญิง เหตุที่ผู้ชายเริ่มเข้ามาควบคุมก็เพราะว่าผู้ชายต้องการให้ทายาทเพศชายของตัวเองเป็นผู้สืบทอด จึงเริ่มใช้หลักกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล เข้าไปควบคุมพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิง เกิดเป็นประเด็นเรื่อง ความไม่เสมอภาคทางเพศ (Gender Inequality) การวิเคราะห์บทบาททางเพศก็คือ วิเคราะห์วิธีการที่ผู้ชายเข้ามาครอบงำอำนาจเหนือเพศหญิง

จากคำอธิบายข้างต้นได้พัฒนาเป็นแนวคิดกระแสหลัก ๆ ได้แก่ เสรีนิยม (Liberalism) ลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) หรือแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดสตรีนิยมแนวไหนต่างมีจุดประสงค์ในทางเดียวกันคือการเรียกร้องความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย เห็นได้ว่าแนวคิดสตรีนิยมในแต่ละแนวต่างมีจุดประสงค์ไปในทางเดียวกัน นั่นคือการเรียกร้อง

ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคมขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละกลุ่มเป็นสำคัญ หากนำแนวคิดของแต่ละแนวคิดมารวมกันแล้วเลือกเฉพาะข้อดีในด้านที่จะเอื้อประโยชน์ต่อสังคมของตนมาเป็นพื้นฐานในการคิด การพัฒนา การตั้งกฎเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสังคมของตน แนวคิดเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปในทางที่เหมาะสมกับสังคมเหมาะสมต่อประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงได้โดยปราศจากความขัดแย้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะตัวละครสตรี 9 ตัวจากนวนิยาย 9 เรื่อง ได้แก่

1. ตัวละครซาริยา จากเรื่องไส้เดือน تابอดในเขาวงกต
 2. ตัวละครมาราดา จากเรื่องพลั่วไปในพรายเวลา
 3. ตัวละครกรองโน จากเรื่องจับต้นมาชนปลาย
 4. ตัวละครขุนารถ จากเรื่องคนแคะ
 5. ตัวละครปานหทัย จากเรื่องโง่สีเทา
 6. ตัวละครว่าน จากเรื่องในรูปเงา
 7. ตัวละครยลโฉม จากเรื่องน้ำเส้นไฟ
 8. ตัวละครทิพย์ จากเรื่องลับแลแ่งคอย
 9. ตัวละครกำไลแก้ว จากเรื่องยิงฟ้า
- มหานที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์ภาพลักษณ์สตรีใน นวนิยายไทย ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ด้านภาพลักษณ์และแนวคิดสตรีนิยม มากำหนด เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยอันประกอบไปด้วย ลักษณะการสร้างภาพลักษณ์และภาพลักษณ์ 4 ประการ ดังนี้

1. การสร้างลักษณะภายนอกของตัวละครเอกสตรี เช่น รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย บุคลิก ฐานะ ความรู้ เป็นต้น
2. การสร้างภูมิหลังของตัวละครเอกสตรี เช่น ชานิกานีเด ที่อยู่อาศัย อาชีพ กิจกรรมที่ตัวละครชื่นชอบ เป็นต้น
3. การสร้างแรงจูงใจและทัศนคติของตัวละครเอกสตรี เช่น ความคิด ทัศนคติ ความคิดเห็นต่าง ๆ ของตัวละครเอกสตรีที่มีต่อเรื่องราวรอบตัว เป็นต้น
4. การสร้างภาษาพูดและท่าทางของตัวละครเอกสตรี เช่น ลักษณะการพูด ภาษาพูด ภาษาท่าทางของตัวละคร เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ ระเบียบวิธีเชิงพรรณนา โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือนวนิยายตามแบบบันทึกการวิเคราะห์ภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทย มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยอ่านนวนิยายไทยทั้ง 9 เรื่อง เพื่อให้ทราบเรื่องราว เรื่องย่อ
2. ผู้วิจัยอ่านนวนิยายเพื่อหาข้อความ บทสนทนา บทบรรยายของตัวละครเอกสตรี ที่มีข้อความเกี่ยวกับภาพลักษณ์ แล้วนำมา

บันทึกในแบบบันทึกการวิเคราะห์ภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์และสังเคราะห์การสร้างภาพลักษณ์สตรีและภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทย แล้วนำเสนอผลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ดังนี้

1. อ่านพิจารณาเนื้อความและสรุปเรื่องย่อของนวนิยายเพื่อใช้วิเคราะห์การสร้างภาพลักษณ์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมภายในเนื้อเรื่อง
2. อ่านพิจารณาเนื้อความและสรุปเนื้อหา เพื่อใช้วิเคราะห์ภาพลักษณ์ตัวละครสตรีแล้วนำมาบรรยายเนื้อเรื่องตามที่ปรากฏในนวนิยาย ลงในแบบบันทึกการวิเคราะห์ภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทย
3. นำผลจากการวิเคราะห์มาเขียนพรรณนาประกอบการยกตัวอย่าง

ข้อค้นพบในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบว่าการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครสตรีและภาพลักษณ์ของตัวละครสตรีจำนวน 4 ประการ ดังนี้

1. การสร้างลักษณะภายนอกของตัวละครเอกสตรี จำแนกออกเป็น 4 หัวข้อได้แก่
 - 1.1 ลักษณะรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ การแต่งกาย พบว่าตัวละครเอกสตรีส่วนใหญ่มีรูปร่างผอม หน้าตาสวยงาม
 - 1.2 ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แสดงออก พบว่าตัวละครเอกสตรีทั้ง 9 ตัวละครมีพฤติกรรมคล้ายมนุษย์จริงคือมีความสอดคล้องไปตามธรรมชาติของสภาวะ

แวดล้อมภายใต้กรอบของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

1.3 ความรู้ ความสามารถ และฐานะที่นำไปสู่การดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ พบว่าตัวละครเอกสตรีส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปและมีฐานะดี

2. การสร้างภูมิหลังของตัวละครเอกสตรี พบว่าตัวละครเอกสตรีส่วนใหญ่มีภูมิหลังที่ดี ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวมาเป็นอย่างดี

3. ส่วนการสร้างแรงจูงใจและทัศนคติของตัวละครเอกสตรี พบว่าตัวละครเอกสตรีมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังการอบรมของสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ที่เป็นแรงจูงใจให้ตัวละครเผชิญกับสถานการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ตัวละครเอกสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่จะใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ในงานวิจัยนี้พบว่าตัวละครเอกสตรีส่วนใหญ่ แสดงออกด้านทัศนคติเชิงบวกต่อการดำเนินชีวิต

4. การสร้างภาษาพูดและท่าทางของตัวละคร พบว่าตัวละครเอกสตรีส่วนใหญ่แสดงออกด้านภาษาพูดและท่าทางให้ผู้อื่นรับรู้ถึงภาพลักษณ์ของตนอย่างตรงไปตรงมา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการสร้างภาพลักษณ์สตรีและภาพลักษณ์สตรีประกอบไปด้วยลักษณะ 4 ประการ จากตัวละครสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2550-2559 ทั้ง 9 เรื่อง ดังนี้

1. ด้านการสร้างลักษณะภายนอก อันประกอบไปด้วยรายละเอียด 3 แบบ ได้แก่

1.1 ด้านรูปร่างหน้าตาพบว่า ผู้เขียนนิยมสร้างรูปร่างหน้าตาของตัวละครให้มีรูปร่างผอม หน้าตาสวย ซึ่งเป็นรูปลักษณ์ที่ผู้หญิงในสังคมไทยปัจจุบันใฝ่ฝันอยากจะมี

1.2 ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม ที่แสดงออกของตัวละครเอกสตรี ส่วนใหญ่ลักษณะเหมือนคนในสังคมทั่วไปที่มีทั้งส่วนดีและส่วนร้าย มีความซับซ้อนทางบุคลิก ภาวะอารมณ์ และความคิด เป็นเหมือนภาพแทนของคนในสังคมโดยลักษณะนิสัยและพฤติกรรมมักมีแรงจูงใจหรือทัศนคติมาจากภูมิหลังของตัวละครเอกสตรีเอง

1.3 ด้านความรู้ ความสามารถ และฐานะของตัวละครพบว่า ผู้เขียนจะกำหนดให้ตัวละครเอกสตรีมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพสุจริตและมีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยได้รับ

2. ด้านการสร้างภูมิหลัง พบว่าภูมิหลังของตัวละครเอกสตรีในด้านครอบครัวและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสำคัญในการหล่อหลอมบุคคล ซึ่งมีผลต่อภาพลักษณ์ของตัวละครเอกสตรีทั้งบุคลิกภาพภายในและภายนอก

3. ด้านการสร้างแรงจูงใจและทัศนคติ พบว่าตัวละครเอกสตรีมีแรงจูงใจและทัศนคติ 3 แบบ ได้แก่

3.1 แรงจูงใจและทัศนคติในแง่บวก เป็นสิ่งที่หนุนให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองเป็นไปในทางที่ดีต่อบุคคลรอบข้าง และเห็นคุณค่าของตนเอง ทำให้ตัวละครก้าวผ่านช่วงชีวิตไม่ว่าจะช่วงที่มีอุปสรรคไปได้ด้วยดี

3.2 ส่วนแรงจูงใจและทัศนคติ

ในแง่ลบ พบว่าประสบการณ์ในวัยเด็กเช่น การถูกทอดทิ้ง ถูกว่าร้าย ถูกทุบตี เป็นต้น เป็นผลให้เกิดความขัดแย้งหรือภาวะบอบช้ำ และถูกสะสมอยู่ในใจส่งผลให้ตัวละครเอกสตรีมีพฤติกรรมเก็บตัว ไม่รักหรือเคารพตัวเอง อีกทั้งยังจมปลักอยู่กับอดีต เช่น ทัศนคติที่ว่าคงไม่มีใครรักฉันจริงหรอก พวกเขาจึงพยายามสร้างภาพลักษณ์ปลอมขึ้นมาเพื่อได้รับการยอมรับจากผู้อื่นอยู่เสมอ หรือเลือกที่จะปิดบังความรู้สึกนั้นโดยการแสดงความรู้สึกตรงกันข้ามกับความรู้สึกภายในใจเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่นหรือเลือกที่จะเก็บตัวอยู่ตามลำพัง ซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งเสริมแรงจูงใจและทัศนคติในแง่ลบให้มีมากขึ้นและส่งผลให้ตัวละครจมอยู่กับความทุกข์อยู่เสมอ

3.3 การไม่แสดงออกทางแรงจูงใจหรือทัศนคติ พบว่าตัวละครไม่มีความเข้าใจหรือเลือกที่จะไม่ใส่ใจในเรื่องนั้น ๆ ทำให้เกิดพฤติกรรมวางเฉย ไม่ยินดียินร้ายกับสถานการณ์ตรงหน้าหรือบุคคลตรงหน้า

4. ด้านการสร้างภาษาพูดและท่าทาง พบว่าผู้เขียนได้สร้างภาษาพูดและท่าทางของตัวละครเอกสตรีให้สอดคล้องกับลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรม ที่มีแรงจูงใจมาจากภูมิหลังและระดับสติปัญญาของตัวละคร อีกทั้งยังพบว่าสถาบันครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการปลูกฝังและเป็นต้นแบบของพฤติกรรมให้กับตัวละคร ทั้งจากการสั่งสอนโดยตรงจากพ่อแม่ หรือการเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ จึงอาจกล่าวได้ว่าครอบครัวมีอิทธิพลในการหล่อหลอมการใช้ภาษาพูดและภาษาท่าทางของตัวละคร

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าการสร้างภาพลักษณ์สตรีและภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายทั้ง 9 เรื่อง มีประเด็นที่ควรแก่การอภิปรายดังนี้ แม้ผู้เขียนจะได้บรรยายลักษณะบุคลิกของตัวละครด้วยกลวิธีบรรยายของตนอันแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับศิลปะหรือท่วงทำนองเขียน แต่นักเขียนได้สร้างภาพลักษณ์ตัวละครเอกสตรีให้มีความเป็นเหตุเป็นผลของลักษณะตัวละครทั้ง 4 ด้านคือ ด้านรูปร่างหน้าตา ด้านภูมิหลัง ด้านแรงจูงใจและทัศนคติ ด้านภาษาและท่าทาง ล้วนเป็นการสร้างตัวละครได้ตรงตามเนื้อเรื่องของนวนิยายเรื่องนั้น ๆ เนื้อเรื่องจะส่งผลให้นวนิยายมีความสมจริง ตัวละครมีชีวิตชีวาและมีความหลากหลายของพฤติกรรม ทำให้ผู้อ่านเชื่อในความสมจริงของตัวละครว่าเป็นตัวแทนของคนหรือกลุ่มคนในสังคมจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของเอวิตรา ศิริศาสตร์ (2553) เรื่องคู่กรรมกับความคิดของผู้เสพที่มีต่อภาพลักษณ์ของชาวญี่ปุ่นและความเป็นญี่ปุ่น พบว่าผู้เขียนสามารถใช้วรรณกรรมเรื่องคู่กรรมผ่านสื่อต่าง ๆ กระทั่งสามารถตอบคำถามผู้รับสารให้มีความเชื่อว่าภาพลักษณ์ของตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเป็นภาพลักษณ์ของชาวญี่ปุ่นจริง ผู้แต่งนำเสนอภาพลักษณ์ในด้านดีของชาวญี่ปุ่นและอุดมการณ์ทหาร จนทำให้ผู้อ่านมองข้ามประวัติศาสตร์ในด้านร้ายของสงครามโลกครั้งที่สอง และด้วยการผลิตซ้ำในสื่อแขนงต่าง ๆ ยิ่งทำให้มีผู้รับสารมากขึ้นถือเป็นการตอกย้ำผู้รับสารให้ยอมรับว่าภาพลักษณ์ของชาวญี่ปุ่นในนวนิยายคู่กรรมเป็นภาพลักษณ์ของชาวญี่ปุ่นจริง หรือทำให้คนบางกลุ่มสร้างต้นแบบภาพ

ลักษณะให้กับสตรีในสังคมของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของอุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2550) ศึกษาเรื่องภาพแทนผู้หญิงในวรรณกรรมในแบบเรียนลาว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง “คนงาม” พบว่าวรรณกรรมถูกทำให้เป็นสื่อนำเสนอภาพแทนผู้หญิงลาวที่พรคการเมืองพยายามครอบงำอุดมการณ์คนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ผู้หญิงในสังคมโดยการยึดเยียดภาพลักษณ์ความเป็นผู้หญิงในสังคมลาวให้แก่เยาวชนลาวด้วยสันติวิธี หรือจะเป็นการวิจัยของปอรินทร์ เพ็ญศิริ (2551) เรื่องการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีผ่านภาพโฆษณาในนิตยสารสตรี พบว่านิตยสารมักใช้ภาพลักษณ์ที่พึงปรารถนาของสตรีมาเป็นองค์ประกอบเพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสร้างภาพลักษณ์ให้เหมือนกับสตรีในภาพโฆษณานั้นคือ หากผู้บริโภคสตรีมีความงามของเรือนร่าง ความกล้าเปิดเผยตัวตน นั้นหมายถึงผู้บริโภคจะเป็นสตรีทันสมัยสามารถดึงดูดสตรีให้สนใจในตัวสินค้าที่จะช่วยสร้างภาพลักษณ์เหล่านั้น เป็นต้น

ในนวนิยายทั้ง 9 เรื่องจึงมีกลิ่นอายของสังคมไทยใน พ.ศ. 2550-2559 รวมอยู่ด้วย นั่นคือไม่ว่าจะเป็นความนิยมในรูปลักษณ์ภายนอกของผู้หญิงไทยในปัจจุบัน ที่ต้องการมีรูปร่างผอม หน้าตาสวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของอโนชา ศีลาแก้ว (2550) เรื่องภาพลักษณ์ของผู้หญิงเหนือที่สะท้อนให้เห็นในนวนิยายไทยร่วมสมัย ตัวละครเอกหญิงใน

นวนิยายดังกล่าวมีรูปลักษณ์ภายนอกสวยงาม สะดุดตาทั้งสวยงามตามแบบมายาคติและภาพผู้หญิงสมัยใหม่ ด้านการศึกษา รัฐบาลไทยพยายามผลักดันให้ประชาชนชาวไทยได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม ทำให้ผู้หญิงได้รับการศึกษาและมีความสนใจด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมที่อุษา พัดเกิด (2551, น. 43) กล่าวว่าผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีการศึกษาได้ประกาศกรอบความต้องการของตัวเองออกมาได้อย่างชัดเจนว่า ความคิดแบบสตรีนิยมเป็นความคิดของผู้หญิงยุคใหม่ มีอิสระ ความเป็นตัวของตัวเองสูงเนื่องมาจากความมั่นใจที่ถูกลบเลือนมาด้วยการศึกษาที่ทัดเทียมกับผู้ชาย

จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนได้นำชีวิตจริงของคนที่อาศัยอยู่ในสังคมไทยมาเป็นแบบอย่างในการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครเอกสตรี ทั้งเป็นการตีแผ่พฤติกรรมในแง่ลบที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของตัวละครตัวอื่น ทั้งที่ตนตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ หรือผู้เขียนต้องการที่จะชี้ให้เห็นผลของความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวที่ช่วยค้ำจุนให้ตัวละครดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข หรือเพื่อตีแผ่ความตระหนักรู้ผิดชอบชั่วดีแต่เลือกที่จะทำผิดหรือการรับรู้เรื่องราวการกระทำผิดของผู้อื่น หากความผิดนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อตนจึงเลือกที่จะเพิกเฉย เพื่อให้ได้งานเขียนประเภทนวนิยายที่มีความสมจริงและทรงคุณค่าสมควรต่อการได้รับรางวัลยกย่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้อ่านสามารถนำข้อดีของภาพลักษณ์ตัวละครมาเป็นต้นแบบในการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของตนได้
2. ผู้อ่านสามารถแนะนำนวนิยายที่มีคุณภาพให้แก่ผู้อื่นต่อไป
3. ผู้เริ่มต้นเป็นนักเขียนสามารถใช้ลักษณะภาพลักษณ์ของตัวละครมาเป็นแนวทางในการสร้างตัวละครในงานวรรณกรรมของตนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ตัว

ละครเอกชายในนวนิยายที่ได้รับรางวัล เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติในการสร้างตัวละครชาย

2. ควรศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครในนวนิยายของผู้เขียนคนเดียวกัน เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติในการสร้างตัวละครของนักเขียนท่านนั้น

3. ควรศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัล เช่น การใช้ภาษา รูปแบบการนำเสนอเรื่อง กลวิธีการแต่ง เป็นต้น เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์นวนิยายในปัจจุบัน

4. ควรศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ตัวละครสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัลอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จริญพร หาญพยัคฆ์. (2554). *ภาพลักษณ์และความพึงพอใจในการใช้บริการร้านค้า บริษัท ทู คอรัปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์การตลาด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย).
- ปอรินทร์ เพ็ญศิริ. (2551). *การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีผ่านภาพโฆษณาในนิตยสารสตรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รสริน ดิษฐบรรจง. (2552). *การเขียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุภาภรณ์ จันทวานิช. (2557). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงเดือน วนิชดำรงศักดิ์. (2555). *การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการ : กรณีศึกษา ธนาคารเกียรตินาคิน สาขากรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต, วิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- อโนชา ศีลาแก้ว. (2550). *ภาพลักษณ์ของผู้หญิงเหนือที่สะท้อนให้เห็นในนวนิยายร่วมสมัย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

อุมารินทร์ ตูลารักษ์. (2550). ภาพแทนผู้หญิงในวรรณกรรมในแบบเรียนลาว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง “คนงาม”. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 27(3) (ก.ย. – ธ.ค. 2553).

อุษา พัดเกิด. (2551) สตรีนิยมที่ถูกรื้อร่าง: การสร้างการพินิจกำลังของผู้หญิงในกรงอำนาจผู้ชาย ในนวนิยายเรื่อง “เมียจ้าว” ของเอมี ทาน. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 5(2) (พ.ค. – ส.ค. 2551).

เอวิตรา ศิระสาตร์. (2553). คู่กรรมกับความคิดของผู้เสพที่มีต่อภาพลักษณ์ของชาวญี่ปุ่นและความเป็นญี่ปุ่น. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

